Ortez, ortoprotez terminolojisi

2. Hafta

Prof.Dr. Serap Alsancak

Terminoloji tanımı

- Özel bir anlamı olan ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere terim, terimler bütününe de terminoloji denilir.
- Protez ve Ortez terminolojisi ortez ve proteze ilişkin özel terimlerle birlikte çoğunlukla *mekanik, biyomekanik, ortopedik, nörolojik ve anatomik* terminolojiyi yapısında barındırır.

- Anatomik landmark : Anatomik işaretlenecek noktalar (ölçü sırasında)
- Anatomik süspansiyon : Anatomik yapıya tutunum
- Artroz : Eklemde olan kireçlenme
- Akinezi : Otomatik hareketlerdeki azalma veya kayıp
- Agenezi : Yokluk, oluşmama
  - Örn : Bir alt ekstremitenin hiç oluşmaması **(Amelia)**

- Akut: Aniden olan
- Açık kırık : Kırık uçlarının dış ortamla temasta olduğu durum
- Açık redüksiyon: Kırık kemik yada çıkmış eklemin cerrahi olarak

  orijinal durumuna getirilmesi işlemi
- Antebrachi : Önkol bölümü
- Abse : İçi cerahat dolu oluşum
- Ankiloz : Eklemi oluşturan kemiklerin birbirine kaynaması
  - Örn : Ankilozan spondilitte omurganın eklemlerinde ankilozla başlayan ve tüm ekstremiteleri tutan ve hareket kısıtlılıklarına yol açan ilerleyici hastalıkta eklemler zaman içerisinde birbiri ile bütünleşir

Anteversiyon

Aşırı femoral anteversiyon:
Solda; ayak düzken femur başının anteversiyonda pozisyonlanması durumunda baş, öne doğru sublukse olur.
Sağda; çoğu hasta anteversiyydaki kalçayı kompanse etmek için ayakları iç rotasyonda yürür. Bu durumda femur başı asetabulumda tutulur ve minimal ağrıya yol açılmış olur.

Güdük Apsesi

Artroplasti: hastalıklı ve fonksiyonlarını kaybetmiş bir eklemin cerrahi yolla yeniden şekillendirilmesi veya oluşturulmasıyla tekrar iş görebilir hale getirilmesidir.

- Artrodez: Eklemi oluşturan kemiklerin ameliyatla birbirine kaynamasının sağlanması işlemi
- Artroskopi: Eklem içerisine giriş noktaları oluşturularak eklem içerisine girilmesi ve cerrahi işlem/onarımın yapılması
- Artrotomi: Eklemin cerrahi yolla açılması
- Ateroskleroz : Damar sertliği
- Atipik : Olağandışı

- Atrofi: Küçülme, erime
- Karpal tünel sendromu: Median sinirin sıkışması

sonucu elde ortaya çıkan klinik durum

- Palmar : Elin avuç içi tarafı
- Polidaktili : Elde veya ayakta beşten fazla parmak

bulunması

- Kubitus valgus-Kubitus varus : Dirsek eklemindeki

taşıma açısının valgus deformitesi-varus deformitesi

- Boutonnire deformitesi: PIP eklemin fleksiyon ve DIP eklemin hiperekstansiyon deformitesi
- Swan neck deformitesi : Kuğu boynu deformitesi. PIP eklemin hiperekstansiyon deformitesi
- Rüptür

- Avulsiyon : Kopma, sıyrılma, sıyrılarak kopma
- Bursa : İçi sıvı dolu kese, torba
- Dejeneratif disc: Harabolmuş disk
- Denervasyon : Sinirin kastan veya organdan uzaklaştırılması, sinir kökenli atrofi X Reinnervasyon
- Tendinit : Tendon iltihabı
- Dermatit : Cildin iltihabi durumu
- Dermatom: Duyu alanları
- Effüzyon: Vücut boşluklarında
- veya doku içinde sıvı birikmesi

- Endoprotez: Ameliyatla sorun olan eklemlerin değiştirilerek vücut içerisine yerleştirilen protez
- Eksizyon: Cerrahi olarak bir parçanın bütünüyle vücut içerisinden çıkartılması (Örn. Nöroma eksizyonu).
- Eksternal fiksatör: Kemik içerisine yerleştirilen tel veya çivii/vidaların dışarıda bırakılan uç kısımlarına bağlantı elemanları ile bağlanan ve dıştan kemiğin yada eklemin tespitini sağlayan cihaz
- Epifiz: Uzun kemiklerin uç kısımları

- Breyz : Ortez, Splint, Atel, Cihaz
- Cast brace : Alçı atel
- Cock-up splinti: Bileği ekstansiyonda tutan bilek-el ortezi (WHO)'dir.
- Radial palsy splinti : Radial paralizilerde kullanılan dinamik el-bilek splinti
- Bobath askısı: Hemiplejide glenohumeral subluksasyon için planlanan, humerusun bir miktar abduksiyonunu sağlayan ve humerus başını yerinde tutan sekiz şeklindeki bant.

- Tenodez : Tendonun yapışma yerinden alınıp başka bir yere dikilmesi
- Tenodez hareketi : Bileğin ekstansiyonu ile parmakların fleksiyon hareketi, bileğin fleksiyon hareketi ile parmakların fleksiyon hareketi
- Tenodez splinti : Tenodezis hareketinin esas alındığı dinamik bilek-el ortezi (WHO)
- Tenolizis: Tendon kılıfının ameliyatla gevşetilmesi
- Tenotomi: Tendonun ameliyatla kesilmesi
- Trigger finger: Tetik parmak
- Triger finger splinti : Baş parmağı statik pozisyonlayan parmak ortezi (FO)

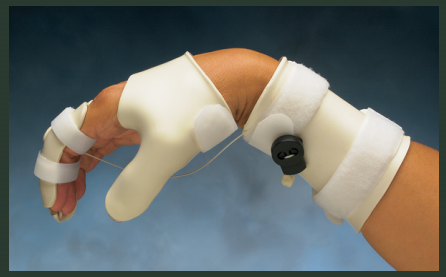

- Bunnell splinti: El cerrahi Sterling Bunnell'in isminin verildiği splint. Genellikle parmakların fleksiyon veya ekstansiyon deformitesinde yaygın kullanılır. Çelik telden oluşturulmuş olup elastik bantlarla dinamik konuma getirilmiştir.
- Knuckle bender ortezi: Dinamik el-parmak ortezi (HFO). Metakarpofalangeal eklemlerde fleksiyon sağlayan ortez
- McKibben kası: Pnömatik kontrollü yapay kas
- Oppenheimer splint: El bileği ekstansiyonuna yardımcı olan ve baş parmağı abduksiyon ve oppozisyonda tutan bilek-el-parmak ortezi (WHFO).
- Opponens splint: Baş parmağı oppozisyonda pozisyonlayan; baş parmak, işaret ve orta parmakla üçlü tutuşu sağlayan el-parmak ortezi (HFO).

- SEO (shoulder elbow orthosis) : Omuz-dirsek ortezi
- SEWHO (shoulder-elbow-wrist-hand orthosis): Omuz-dirsek-bilek-el ortezi
- SO (Shoulder orthosis) : Omuz ortezi
- WHFO : Bilek-el- parmak ortezi
- WHO (wrist hand orthosis) : Bilek-el ortezi
- WO (wirst orthosis) : Bilek ortezi
- EWHFO (elbow-wnist-hand-finger orthosis): Dirsek, bilek, el, parmak ortezi
- EWHO (elbow-wrist-hand orthosis): Dirsek, bilek, el ortezi

- Herni : Fıtık (Disk herniyasyonu)
- Dekompresyon: Bası giderme, bası kaldırma
- Mal de Pott: Omurgada görülen tüberküloz
- Pektus carinatum: Sternumun öne doğru aşırı çıkıntılı olması
- Pektus ekskavatum: Sternumun içeri doğru çökük konumu
- Spondilolistezis : Bir vertebranın diğer vertebra üzerinde kayması
- Spondilolizis : Bir vertebranın diğer vertebra ile fasetlerinden birbirinden ayrılması
- Skolyoz : Vertebraların frontal ve horizontal düzlem eğriliği (yana eğriliği ve rotasyonu)
- Kifoz : Vertebraların sagital düzlem patolojisi (öne eğriliği)

- Steindler-Arnold breyz : Çift pelvik bantlı, iki paravertebral, iki lateral çubuğun birbirleriyle skapula altında uzanan tranvers barla birleştiği ve aksillar bölgede aşağı inerek önde klavikula altında sonlanan torakolumbosakral ortez (TLSO)-Ortopedist Arthur Steindler (1878-1959) tarafından geliştirilmiştir.
- Body ceket : Omurgaları desteklemek ve hareketini kısıtlamak için kullanılan çeşitli torakolumbosakral ortezlere verilen isim.
- Boston breyz : Skolyozun konservatif tedavisinde kullanılan termoplastik TLSO'dur.

- CCO (craniocervical ortez) : Başı ve servikal vertebraları içine alan baş-boyun ortezi.
- CO (cervical orthosis) : Servikal collarlar (boyunluklar) için sık kullanılan terim.
- Chairback breyz = Knight spinal breyz.
- Charleston bending breyz : İdiopatik skolyozun konservatif tedavisinde kullanılan torakolumbosakral ortez (TLSO)'dir. Ortez CPO R. Hooper ve Dr. F. Reed tarafından 1978'de geliştirilen ve spinal eğriliğin over korreksiyonuna yönelik olarak gece kullanılmak için planlananmıştır..

- CTLSO (cervicothoracolumbosacral orthosis): Servikal, torakal, lumbal ve sakral vertebraları içine alan servikotorakolumbosakral ortez.
- CTO (cervicothoracic orthosis) : Servikal ve torakal vertebraları içine alan ortez.
- Knight spinal breyz : Lumbosakral ortez (LSO)'dir.
- Taylor breyzi : Gövdede hiperekstansiyon sağlayan torakolumbosakral ortez (TLSO)
- Jewett ortezi (Florida breyz) : Hiperekstansiyon ortezidir.
- Halo breyz : Kafa ile bağlantılı kranioservikal ortez .

- Milwaukee breyz : l950'li yılların ortalarında Dr. Blound tarafından Milwaukee'de geliştirilen ve skolyoz, kifoz gibi omurgayı ilgilendiren patolojilerde kullanılan servikotorakolumbosakral ortez (CTLSO).
- Minerva breyz : Kafayı ve servikal vertebraları sabitleyen baş-boyun ortezi (CCO)'dir.
- Philadelphia ortezi (servikal collar) : Yarı sert (semirijit) materyalden yapılan, boynun fleksiyon-ekstansiyon hareketini kısıtlayan boyunluk (CO).
- SOMI boyun ortezi (sternooksipital-mandibular immobilizer) : Değişik tipleri olan, sternooksipital mandibular sabitleyici özelliğe sahip servikal ortezdir (CO).
- Yale servikal ortezi : Philadelphia boyun ortezinin bir modifikasyonu olan ortez.

- Pes: Ayak
- Pes planus: Düztaban, ayağın medial longitudinal arkının normalden düşük olması
- Metatarsus abductus: Ayağın ön bölümünün laterale dönük olması
- Metatarsus adductus: Ayağın ön bölümünün mediale dönük olması
- Pes cavus: Yüksek taban, ayağın medial longitudinal arkının normalden yüksek olması
- Pes plano-valgus: Calcaneusun aşırı mediale yönlenmiş olması/pronated foot

- AFO (Ankle Foot Orthosis) : Ayak-bilek ortezi, kısa yürüme ortezi/ AFO esnek : Termoplastik kısa yürüme ortezi/ AFO rijit : Eklemli metal yan barlı kısa yürüme ortezi
- ARGO : Torakal, lumbal, sakral vertebraları içine alan bilateral resiprokal yürüme ortezi
- Bail kilit: Fransız ve İsviçre diz kilidi de denilen otomatik kilit. Hasta oturacağı zaman eliyle kilidi açar ve dizini fleksiyona getirir. Ayağa kalktığında dizini otomatik olarak ekstansiyonda kilitler.
- HKAFO (hip-knee-ankle-foot orthosis): Kalça, diz ve ayak bileği eklemleri olan ait ekstremite ortezidir. Bel kemerli uzun yürüme ortezi olarak bilinir.

- Denis Browne splinti : Londra’da ortopedist Denis Browne (1892-1967) tarafindan tasarlanan ve clubfoot (talipes equino varus) tedavisinde kullanılan ortez.
- HO: El ortezi veya Kalça ortezi (hand orthosis, hip orthosis)
- KO: Diz ortezi (Knee orthosis)
- Pelvik bantlı/kemerli bilateral HKAFO

- İsveç diz ortezi: Dizin rekurvasyonunu (hiperekstansiyonunu) önlemeye yönelik planlanan lateral barlı diz ortezi.
- KAFO (knee-ankle-foot ortlhosis): Dizi, ayak bileği ve ayağı içine alan hibrid veya konvansiyonel uzun yürüme ortezi.
- Kaliper: Alt ekstremite ortezlerinin ayakkabıya bağlantı parçalısı olup ev içerisinde ayakkabı değişiminde kolaylık sağlar.

- Uzun yürüme ortezi : Dizi, ayak bileği ve ayağı içine alan ortez (KAFO)
- Kısa yürüme ortezi : Ayak bileği ve ayağı içine alan ortez (AFO)

  - Bar/Lateral Bar : Yan çubuk

- Walking stick/cruches: Ön kol/dirsek destekli baston. Yürüyüşe yardımcı olurken dirseği de ekstansiyona yönlendirir.
- Axillar cruches (koltuk değneği): Axillar bölgeye dek uzanan, ancak bu bölgeden destek almayan yürüme yardımcısı.
- Klenzak eklem : Dorsi fleksiyon zayıflığında veya yokluğunda dorsifleksiyona yardımcı olmak için planlanan, yaylı ayak bileği eklemidir.
- UCBL topuk kabı (heel cup): Ayak bozukluklarında kullanılan ayak ortezi

- Aks : Eksen
- Deformite : Şekil bozukluğu
- **Alignment : Dizilim**
- Bilateral : Çift taraflı
- Unilateral : Tek taraflı
- FO (Foot orthosis): Ayağın bir bölümü veya tamamını içine alan, anormal ayak pozisyonunda veya plantar yüzeydeki yükü dağıtmak için kullanılan ayak ortezi